

Nacrt mišljenja Europskog odbora regija – Ostvarivanje novih pogodnosti za potrošače energije

(2016/C 240/05)

Izvjestitelj: Michel LEBRUN (BE/PPE), član Općinskog vijeća Viroinvala**Referentni dokumenti:** Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Ostvarivanje novih pogodnosti za potrošače energije

COM(2015) 339 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. smatra da krajnji korisnici (domaćinstva, poduzeća i industrija) trebaju u potpunosti iskoristiti prednosti energetske tranzicije. U tom smislu, politike za upravljanje energijom moraju potrošačima omogućiti kontrolu nad vlastitom potrošnjom kako bi nove tehnologije mogli iskoristiti za smanjenje računa i doprinijeti naporima koje EU poduzima kako bi postigao ambiciozne klimatske ciljeve dogovorene u Parizu na konferenciji COP21. Zahvaljujući tim politikama potrošači bi mogli aktivno sudjelovati na tržištu i imati koristi od učinkovitih i primjerenih mehanizama zaštite koji bi se mogli pokazati neophodnim u borbi protiv energetske siromaštva;
2. primjećuje da je već postignut napredak na području racionalnog korištenja energije, smanjenja potrošnje te razvoja i uvođenja tehnologija i usluga koje omogućavaju bolje upravljanje energijom na lokalnoj razini i na razini krajnjih potrošača, zahvaljujući, među ostalim, dobrovoljnom i dinamičnom europskom regulatornom okviru. Buduće zakonodavstvo treba poticati države članice i lokalne i regionalne vlasti da nastave raditi na poboljšanju svoje energetske učinkovitosti, smanjenju emisija stakle ničkih plinova i razvoju kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, uključujući i kapacitete za decentraliziranu proizvodnju;
3. ustvrđuje da postoji izuzetno velik broj raznolikih usluga i tehnoloških rješenja koji se trenutno nude ili razvijaju u području upravljanja energijom i potrošnjom te upravljanja decentraliziranom proizvodnjom. Europska unija mora prvenstveno poticati i podržavati razvoj tih alata, ocjenjivati njihovu korist i učinak na energetskom, gospodarskom, socijalnom ili ekološkom planu, te utvrditi okvir za njihovu sigurnu, jednostavnu i dostupnu upotrebu;
4. putem ovog mišljenja želi doprinijeti široj raspravi o strateškom okviru za energetske uniju i pozdravlja mnoge ključne poruke Komunikacije o novim pogodnostima za potrošače energije (COM(2015) 339 final) koja postavlja temelje energetske unije usmjerene na građane i omogućuje zaštitu najosjetljivijih potrošača; poziva Europsku komisiju da nakon te Komunikacije unutar jasno određenog vremenskog roka osigura usvajanje i provedbu specifičnih i konkretnih inicijativa na područjima navedenima u komunikaciji, posvećujući pri tome dužnu pažnju problemima i iskustvima lokalnih i regionalnih vlasti;
5. u tom kontekstu ponavlja zahtjev za potpunom provedbom mjera trećeg energetske paketa, Direktive o energetske učinkovitosti i Direktive o alternativnom rješavanju sporova;

6. preporučuje Europskoj komisiji da detaljno analizira sve izazove, prepreke i mogućnosti povezane s uključenošću potrošača energije u energetska tržišta kako bi se dobro upozнала s njihovom situacijom i mogućim poteškoćama s kojima se suočavaju, u vezi s čime bi EU ili države članice, lokalne ili regionalne vlasti ili organizacije civilnog društva trebale poduzeti nove mjere podrške;
7. naglašava ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u provedbi europskog zakonodavstva na tom području, u uspostavi i financiranju infrastrukture za distribuciju i mjerenje energije te za upravljanje njezinom potražnjom, u upravljanju decentraliziranom proizvodnjom i širenju dobrih praksi razvijenih na lokalnoj i regionalnoj razini, kao i u informiranju i savjetovanju potrošača energije. Europski odbor regija stoga traži da ga se uključi u sve faze izrade politika koje će Europska unija u budućnosti usvajati na tom području;
8. u tom kontekstu ponavlja da se sve buduće zakonodavstvo koje se bude odnosilo na upravljanje energetskom potražnjom i decentraliziranom proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora te na zaštitu potrošača i njihovih prava apsolutno mora temeljiti na načelu supsidijarnosti. Europski odbor regija od Europske unije traži da u obzir uzme nadležnosti lokalnih i regionalnih vlasti kako bi im osigurala odgovarajuću razinu intervencije uz puno poštovanje načela supsidijarnosti;
9. ponavlja da je spreman i dalje doprinositi pripremama za Energetski forum građana, kao i samom procesu, te aktivno sudjelovati u izradi politika Europske unije davanjem preporuka o novijim i budućim inicijativama te o njihovom društvenom i gospodarskom utjecaju na lokalnoj i regionalnoj razini;
10. pozdravlja činjenicu da je Europska komisija spomenula Sporazum gradonačelnika⁽¹⁾; podsjeća da su njegovi potpisnici, tj. lokalne i regionalne vlasti širom Europske unije, pravi primjer potrošnje održive energije i da među potrošačima promiču dobre prakse za vlastitu proizvodnju energije; ističe da je već više od 180 članova OR-a među potpisnicima Sporazuma gradonačelnika i da se OR obvezao promicati Sporazum gradonačelnika među svojim članovima i u svojim kontaktima s lokalnim i regionalnim vlastima u EU-u i šire; međutim, podsjeća da Sporazum gradonačelnika nije predstavnik svih lokalnih i regionalnih vlasti Europe. Ne treba diskriminirati ni protiv drugih inicijativa koje gradovima omogućavaju da se približe ostvarenju ambicioznih ciljeva⁽²⁾;
11. upozorava na potrebu da Komisija spomene i Pakt među otocima, inicijativu koja je slična i usporedna sa Sporazumom gradonačelnika, okuplja više od sto otoka potpisnika i u okviru koje otočne vlasti obavljaju važno djelovanje u cilju postizanja ciljeva održivosti EU-a do 2020.
12. iznova traži da bude zastupljen u glavnim energetskim regulatornim tijelima na razini Europske unije (Europska agencija za suradnju energetskih regulatora, ACER) i na nacionalnoj razini (nacionalni regulatorni organi)⁽³⁾;
13. smatra da se pri usvajanju svih novih ciljeva na području upravljanja energetskom potražnjom i proizvodnjom obnovljive energije te eventualnih s njima povezanih gospodarskih instrumenata, treba poštovati načelo proporcionalnosti. Europski odbor regija poziva Europsku komisiju da u obzir uzme utjecaj koji bi nove mjere mogle imati na sve lokalne i regionalne vlasti, njihove proračune te administrativne i operativne kapacitete, primjenjujući u svakoj fazi razmatranja načelo predostrožnosti i uzimajući u obzir posebna obilježja i poteškoće na koje nailaze razne vrste tih tijela; ističe da načelo predostrožnosti, koje je jedno od temelja prava o zaštiti okoliša Unije, treba isto tako primijeniti na europsku energetsku politiku.
14. u pogledu energetske infrastrukture tvrdi da bi se neovisnost i odgovornost potrošača mogle potaknuti (pod uvjetom da to zadovoljava ekonomski interes krajnjih potrošača) uspostavljanjem pametnih, dostupnih, isplativih i funkcionalnih mreža i brojila koja znatno smanjuju prijevare, jednostavna su za upotrebu, sigurna i prilagođena njihovim potrebama i očekivanjima u pogledu informacija, upravljanja potrošnjom i nižih računa;

⁽¹⁾ Vidjeti također ENVE-VI/005.

⁽²⁾ Vidjeti ENVE-VI-006, točke 25. i 31.

⁽³⁾ Vidjeti također ENVE-VI/003, točku 57.

15. naglašava važnost uloge mrežnih operatera, a posebice operatera distribucijskih mreža, u razvoju pametnih mreža na lokalnoj razini, u postavljanju pametnih brojila i upravljanju njima te u pronalaženju rješenja koja udovoljavaju novim zahtjevima za fleksibilnošću (kod odvođenja i kod napajanja) i koja su od ključne važnosti za učinkovito funkcioniranje tržišta u budućnosti; uzima na znanje namjeru Komisije da pomno prati provedbu postojećih standarda EU-a za pametna brojila, pametne mreže i upravljanje informacijama te se slaže da klijenti i treće strane koje oni odrede moraju imati „učinkovit” i „nediskriminirajući” pristup podacima za potrošače; raduje se razvoju potrebnog pravnog okvira u kontekstu strategije jedinstvenog digitalnog tržišta i revizije EU-ove Opće uredbe o zaštiti podataka;

16. naglašava da u mnogim regijama uvođenje novih tehnologija nameće velike troškove jer je energetska infrastruktura, ako uopće i postoji, vrlo zastarjela; stoga smatra da na lokalnoj ili regionalnoj razini treba razraditi način raspodjele troškova među operaterima, potrošačima i lokalnim i regionalnim zajednicama, kao i iznos poticaja dostupnih za financiranje investicija. Tranzicija se mora odvijati tako da se račun potrošača na kraju smanji. Istodobno, Odbor smatra da potrošačima treba dati točne informacije o pitanjima koja ih brinu, prednostima koje donosi tehnologija i iznosu njihovog eventualnog doprinosa kako bi se manje suprotstavljali inovacijama;

17. pozdravlja pozornost koju Komisija posvećuje pitanju energetske siromaštva koje mnogim lokalnim i regionalnim vlastima predstavlja poseban izazov zato što se radi o pitanju koje se mora riješiti u kontekstu i socijalne i energetske politike; poziva Europsku komisiju da se ne zaustavi na pukom „poboljšanju prikupljanja podataka” već da radi i na široj zajedničkoj definiciji energetske siromaštva i odgovarajućem akcijskom planu koji bi se temeljio na ideji pristupa energiji kao temeljnog socijalnog prava;

18. ističe važnost financiranja iz Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU) za provedbu Europskog plana gospodarskog oporavka i mjera za jačanje energetske učinkovitosti;

19. od Europske unije i država članica traži da uspostave regulatorni okvir koji će biti od koristi i potrošačima energije i proizvođačima-potrošačima, kao i ostalim opskrbljivačima energijom koji aktivno sudjeluju na maloprodajnim tržištima energije. Pored toga, treba osigurati dostatno i lako dostupno financiranje za lokalne i regionalne vlasti koje doprinose energetske tranziciji prema održivim i uključivim maloprodajnim tržištima;

Lakši pristup potrošača informacijama

20. naglašava da je za postizanje istinske neovisnosti potrošača neophodno podizanje svijesti građana uz pomoć odgovarajućih mjera (primjerice ugradnje pametnog brojila i pristup građana podacima koje ono daje) o racionalnom korištenju energije, zaštiti okoliša – a naročito poboljšanju kvalitete zraka – i borbi protiv globalnog zatopljenja. To podizanje svijesti mora uključivati jasne i cjelovite informacije o mogućnostima izbora na temelju kojih će građani moći donijeti odluku o održivom upravljanju energijom i njezinoj opskrbi po pristupačnim cijenama;

21. naglašava da potrošačima treba osigurati pristup jednostavnim, jasnim, cjelovitim, odgovarajućim, sigurnim, pouzdanim, besplatnim i neovisnim informacijama o energiji kad se radi o ponudama za opskrbu, ugovorima, njihovim pravima i obvezama, ali i kad se radi o proizvodima i uslugama uključujući europske i nacionalne poticaje, koji im mogu pomoći da smanje potrošnju i iznos računa te nabave i pokrenu vlastita postrojenja za proizvodnju energije; to uključuje i potrebu da se najranjivijim potrošačima (pa i onima koji nisu upućeni u elektroničku komunikaciju ili joj imaju ograničen pristup) pruže ciljane informacije u odgovarajućem formatu;

22. naglašava da su lokalne i regionalne vlasti te koje su najbliže građanima pa stoga potrošačima mogu pružiti osnovnu pomoć i savjete i stvoriti ozračje pogodno za poduzimanje inicijativa na lokalnoj razini; naglašava, međutim, da su potrebna dodatna sredstva kako bi se lokalnim i regionalnim vlastima omogućilo da u potpunosti iskoriste vlastiti potencijal na tom području i razviju inovativna rješenja;

Prilagođavanje potražnje

23. predlaže usvajanje novih zahtjeva i poticaja za operatere prijenosnih i distribucijskih mreža kako bi se pomoću inteligentnih sustava, skladištenja energije i pretvorbe raznih vrsta energije povećala fleksibilnost energetske mreže;

24. napominje da treba uspostaviti jednake uvjete za sve buduće aktere koji proizvode i distribuiraju energiju i/ili pružaju nove usluge kako bi se, na primjer, omogućila fleksibilnost mreže i uključivanje energije koju su proizveli proizvođači-potrošači (uključujući i agregatore);

25. skreće pozornost Europske komisije na činjenicu da energetska politika mora doprinosti smanjenju opterećenja koje troškovi energije predstavljaju za proračun domaćinstava i poduzeća, a time i smanjenju njihovog konačnog računa. U tom je kontekstu Europski odbor regija zabrinut zbog toga što, u nekim slučajevima, prilagođavanje potražnje može potrošača izložiti promjenama na veleprodajnim i maloprodajnim tržištima, što može dovesti do naglog porasta cijena s kojim se potrošači ne mogu nositi. Stoga treba ponuditi cjenovne modele s dugoročno zajamčenim cijenama kako bi se potrošače zaštitilo od nestabilnosti cijena; Potrošači bi trebali biti obaviješteni o tome kako koristiti promjenjive cijene i njihove prednosti na temelju postojećih energetske tarife;

Lakša promjena dobavljača

26. slaže se da ti problemi u nekim slučajevima dovode do nefunkcioniranja tržišta u energetske sektoru i da nedovoljna konkurencija može predstavljati ozbiljnu prepreku stvaranju tržišta koje pogoduje potrošačima; smatra, međutim, da bi regulatorne promjene trebalo provesti pridajući dužnu pažnju specifičnim potrebama raznih dionika, uključujući lokalne i regionalne vlasti i ranjive potrošače;

27. žali zbog složenosti, dugog čekanja i pretjerano birokratske procedure za promjenu dobavljača i od raznih regulatornih tijela traži da osiguraju provedbu važećeg zakonodavstva o uvjetima promjene dobavljača;

28. podržava to što se Europska komisija obvezala da će osigurati da svaki potrošač ima pristup barem jednom neovisnom i provjerenom alatu za usporedbu. Ti alati moraju biti jasni, cjeloviti, pouzdani, neovisni, jednostavni za upotrebu, besplatni i trebaju omogućiti usporedbu tekućih ugovora s ponudom na tržištu. Budući da dobavljači imaju običaj svoju ponudu obogatiti dodavanjem usluga u ugovore o opskrbi energijom, ti bi alati trebali omogućiti ne samo usporedbu raznih „paketa” koji se nude već i usporedbu samo onih komponenti koje se tiču opskrbe energijom;

29. predlaže da se informativne kampanje o promjeni dobavljača pokreću na inicijativu energetske regulatornih tijela, lokalnih i regionalnih vlasti i organizacija potrošača. U tim bi se kampanjama mogli spomenuti postojeći alati za usporedbu;

30. tvrdi da Europska komisija i nacionalna i regionalna regulatorna tijela trebaju osigurati da se postupak promjene dobavljača odvija bez smetnji i da potrošači, naročito oni najosjetljiviji, trebaju imati pristupa prilagođenim savjetima o izboru ugovora o opskrbi, kao i pomoći pri promjeni dobavljača i/ili ugovora;

31. poziva Europsku uniju da usvoji ambiciozno zakonodavstvo o skraćivanju vremena potrebnog klijentima za prelazak s jednog dobavljača na drugog i da tu proceduru automatizira;

32. želi da se na europskoj razini uspostavi bolji okvir za rješavanje pitanja vezanih uz poslovne prakse i akvizitorsku prodaju na području opskrbe energijom kako bi se ublažile fluktuacije cijena i uklonila zlouporaba u tom području. U tom kontekstu, Europski odbor regija traži da se smjesta i u potpunosti provedu Direktiva o nepoštenim poslovnim praksama i Direktiva o pravima potrošača;

33. traži da se uspostavi okvir za zajedničku nabavu energije za javne ustanove, domaćinstva i poduzeća i da se te aktivnosti promiču. To bi trebalo poboljšati funkcioniranje tržišta, svima zajamčiti pravo pristupa energiji i taj pristup dodatno olakšati stvarnim učinkovitim i održivim smanjenjem učinka koji troškovi energije imaju na proračun potrošača;

Poboljšanje čitljivosti i usporedivosti računa

34. poziva Europsku uniju da prouči razne elemente računa za energiju kako bi se na europskoj razini mogao osmisliti „tipski” račun sastavljen od niza standardiziranih, čitljivih, jasnih i usporedivih elemenata koji bi potrošačima omogućio da optimiziraju svoju upotrebu energije. U tom smislu, Europski odbor regija podržava inicijativu Vijeća europskih energetske regulatora da se predlože usklađene definicije različitih elemenata koje bi računi za energiju trebali sadržavati;

35. poziva da se, uz standardizaciju, u konačni račun obavezno uključe i informacije o besplatnim alatima i uslugama dostupnima za uspoređivanje ponuda za opskrbu energijom te informacije i dodatak za domaćinstva i poduzeća o zaštiti prava potrošača;

36. od država članica traži da osmisle alate i usluge koji će domaćinstvima i poduzećima olakšati razumijevanje i analizu računa te da, prema potrebi, savjetuju i prate krajnje korisnike u postupcima koji bi mogli biti potrebni za otklanjanje uočenih nepravilnosti ili ih upute na ugovore o opskrbi koji su prilagođeniji njihovim potrebama;

37. preporučuje da se računi i sve informacije koje dobavljači šalju svojim krajnjim klijentima bez razlike šalju u obliku u kojem to žele klijenti, tj. poštom ili elektronički;

38. naglašava da se osjetljivi potrošači posebice susreću s poteškoćama pri utvrđivanju najpovoljnijih cijena među brojnim ponudama te da često traže pomoć od najbliže razine upravljanja. Europski odbor regija stoga poziva Europsku uniju da pruži podršku lokalnim i regionalnim vlastima u uspostavi sustava podrške u području energetike ako tu zadaću ne ispunjavaju države članice;

Bolje očitavanje brojila

39. tvrdi da potrošačima treba omogućiti jednostavan pristup podacima očitanim s njihovih brojila, i to u različitim oblicima (putem samog pametnog brojila, interneta, detaljnih mjesečnih računa za energiju, individualne pomoći itd.);

40. naglašava da potrošače treba na jasan način obavještavati o tome kako se upravlja podacima iz očitano brojila i na koji se način koriste podaci o njihovoj potrošnji, navodeći točno koje se informacije prikupljaju i čuvaju, koliko često i koliko dugo;

41. insistira na tome da na europskoj razini treba donijeti strogi okvir kojim bi se regulirala sigurnost i zaštita privatnog života u pogledu podataka očitanih s brojila;

Poticanje i okvir za razvoj inteligentnih brojila, istraživanje i inovacije

42. ponovo poziva na bržu uspostavu inteligentnih sustava, kako u mrežama tako i kod proizvođača i potrošača, na optimizaciju sustava u cjelini te na upotrebu pametnih brojila kao ključnih elemenata učinkovitog upravljanja potražnjom koje podrazumijeva aktivno sudjelovanje potrošača;

43. poziva na usvajanje strogog europskog okvira za uvođenje pametnih brojila i odabira načina njihove uporabe i funkcija, podsjećajući istodobno da se oni uvode radi racionalizacije i smanjenja potrošnje. U tom kontekstu, Odbor poziva na to da se prije usvajanja odluke o uvođenju bilo koje nove tehnologije kao norme provede potpuna procjena njezinog eventualnog energetske, gospodarske, društvene i ekološke utjecaja;

44. poziva Europsku uniju i države članice da prednost daju primijenjenom istraživanju na području upravljanja potrošnjom i njezinog smanjenja, upravljanja opterećenjem i njegovog prenošenja, uvođenja pametnih, sigurnih, pouzdanih i isplativih sustava očitavanja, distribucije i prijenosa, kao i sustava za industrijsko i kućno skladištenje;

45. naglašava da razvoj i funkcioniranje gradova ima golem utjecaj na energetske potrebe budući da na gradove otpada između 60 % i 80 % svjetske energetske potrošnje i otprilike isti udio emisija CO₂. Stoga bi europska inovacijska partnerstva za pametne gradove i zajednice i drugi inovativni modeli poduzeća i financiranja mogli odigrati veliku ulogu u poticanju uvođenja pametnih tehnologija u području energije;

Omogućavanje sudjelovanja lokalnih i regionalnih vlasti i građana na tržištima energije

46. izražava žaljenje zbog toga što se u Komunikaciji uloga lokalnih i regionalnih vlasti uvažava samo u usko ograničenom kontekstu koji se odnosi na „povećanje sudjelovanja potrošača” i, konkretnije, na Sporazum gradonačelnika, ali se lokalne i regionalne vlasti, na primjer, ne spominju kao sudionici u općim zaključcima u kojima stoji da treba poduzeti dodatne mjere „na razini država članica i [kroz] inicijative za suradnju industrije, organizacija potrošača i nacionalnih regulatora”; stoga poziva Europsku komisiju da u svom budućem djelovanju na tom području vodi više računa o stajalištima lokalnih i regionalnih vlasti, i to naročito u svojstvu opskrbljivača i proizvođača energije;

47. vjeruje da pametna brojila također mogu biti važan alat za rješavanje pitanja energetske siromaštva, ali podsjeća da treba osigurati da tehnologija pametnih brojila ne dovede do prekomjernih troškova za potrošače i/ili pretjeranog ograničenja njihove potrošnje energije;

48. poziva Europsku uniju i njezine države članice da lokalnim i regionalnim vlastima te lokalnim energetske poduzećima osiguraju dostatno i lako dostupno financiranje za provođenje politika i projekata u području energetske učinkovitosti te proizvodnje i korištenja obnovljive energije, primjerice pružanjem savjeta o energiji. Europski odbor regija poziva Europsku uniju da taj element uključi u sve buduće programe financiranja relevantne za to područje;

49. predlaže uspostavu jasnog okvira koji energiji koju su proizveli potrošači osigurava jednostavan pristup pametnim mrežama jer olakšava i skraćuje dugotrajne procedure izdavanja licenci i dozvola te uklanja druge administrativne i regulatorne prepreke koje sprečavaju istinsko tržišno natjecanje;

50. poziva Europsku komisiju i države članice da stvore odgovarajući regulatorni okvir kako bi osigurali jednake uvjete tržišnog natjecanja za nove sudionike na tržištu, tj. proizvođače-potrošače, i da uvedu dovoljne poticaje i jamstva potrebna za poticanje decentralizirane potrošnje vlastite energije proizvedene iz obnovljivih izvora i odgovarajuće naknade za proizvodnju energije;

51. uviđa da postoje brojni primjeri dobrih praksi za sudjelovanje potrošača u dobrom upravljanju potrošnjom i decentraliziranoj proizvodnji obnovljive energije i ističe važnu ulogu Europskog odbora regija u razmjeni dobrih praksi;

52. posebno naglašava golemi potencijal individualne i kolektivne vlastite proizvodnje iz lokalnih izvora obnovljive energije te poziva Europsku uniju da analizira regulatorne i financijske prepreke koje onemogućavaju razvoj takvih inicijativa, uključujući i prepreke povezane s potrebom da se postojeće električne mreže prilagode mehanizmima potrošnje vlastite energije, i donese mjere koje će omogućiti njihovo uklanjanje. U tom kontekstu Europski odbor regija ističe da je preuzimanje odgovornosti važno za učinkovito uključivanje građana u energetska tranziciju i poziva da se posebna pažnja posveti potrošačima koji nemaju financijskih ili drugih sredstava za ulaganje u tehnologiju vlastite proizvodnje; nadalje naglašava važnu ulogu koju bi lokalne i regionalne vlasti mogle igrati u organiziranju ili podupiranju lokalnih inicijativa za uspostavu programa kolektivne, kooperativne ili vlastite proizvodnje, distribucije i potrošnje energije;

53. pozdravlja inicijativu Energetskog foruma građana, naglašavajući da bi bilo poželjno uspostaviti redovite privremene strukture i mehanizme koji bi potrošačima energije omogućili da pravovremeno iznesu svoje mišljenje i tako utječu na odluke koje se donose u vezi s energetska tržištem.

Bruxelles, 7. travnja 2016.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA
